

УДК 340.13

DOI 10.33244/2617-4154.1(8).2022.118-130

Н. Б. Новицька,*д-р юрид. наук, с.н.с.,**Державний податковий університет**e-mail: natalka_bn_@ukr.net***ORCID ID 0000-0003-4753-7625;****В. М. Петрик,***канд. наук з держ. управл., доцент,**НТУ України**«Київський політехнічний інститут**ім. Ігоря Сікорського»**e-mail: iszzi_open@ukr.net***ORCID ID 0000-0003-2662-0876;****В. М. Кудико,***НТУ України**«Київський політехнічний інститут**ім. Ігоря Сікорського»**e-mail: gamlet2007@ukr.net***ORCID ID 0000-0001-8573-588X**

ДЕЗІНФОРМУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

У статті розкриваються особливості використання дезінформування з боку російської федерації на шкоду інтересам України для проведення інформаційного протиборства. Дано визначення поняттям, які тісно пов'язані з дезінформуванням, а саме: «інформаційне протиборство», «інформаційна війна», «спеціальна інформаційна операція», «акція інформаційного впливу» та ін. Зроблено визначення поняття «дезінформація» і розкрито його види. Зокрема, дезінформація – це неправдива інформація, яка не відповідає дійсності. Зазначається, що дезінформування може проводитися за допомогою дезінформації, а також з використанням правдивої інформації («біле дезінформування», яке має дві форми: тенденційне викладення фактів та дезінформування «від зворотного»).

Показано, що дезінформування може проводитися без використання дезінформації, а саме під час проведення «білого дезінформування». Розкрито методи спеціальних інформаційних операцій: тенденційне викладення фактів, дезінформування «від зворотного», термінологічне «мінування», «сіре» дезінформування, «чорне» дезінформування. Наведено приклади з використання усіх п'яти форм дезінформування російською федерацією проти України.

Зроблено висновок, що в інформаційній війні російської федерації проти України активно використовується дезінформування, але проведення росією дезінформування на території України виявилось малоефективним, що у певний спосіб вплинуло на поразки на військовому фронті. Також зазначено, що таке явище, як «дезінформування», потрібно ґрунтовно вивчати для: планування заходів з виявлення, попередження та припинення негативного впливу від дезінформування; підготовки і проведення заходів з проведення дезінформування на шкоду інтересам противника.

Окреслено перспективи подальших досліджень у сфері інформаційної агресії, зокрема планується розглянути та систематизувати інші прояви інформаційної агресії російської федерації з використанням дезінформування, пропаганди, психологічного тиску, диверсифікації громадської думки, поширення чуток.

Ключові слова: дезінформування, дезінформація, Російська Федерація, Україна, інформаційне протиборство, інформаційна війна, спеціальна інформаційна операція, інформаційна агресія.

Мета статті розкриває особливості використання дезінформування з боку РФ, шкоду інтересам України для проведення інформаційного протиборства.

Постановка проблеми. Втрата Криму, більшості Донецької та Луганської областей значно зумовлено тривалим впливом на цій території нашої держави російських і проросійських ЗМІ, інтернет-ресурсів, неурядових організацій та спецслужб. На жаль, значна кількість росіян на сьогодні не виступає відкрито проти агресивної політики В. Путіна тому, що свідомість цих росіян була оброблена офіційною пропагандою РФ за допомогою дезінформування. Актуальність зумовлена інформаційною агресією Російською Федерацією проти України, для проведення якої активно і широко масштабно використовується дезінформування в усіх його формах та проявах.

Аналіз останніх досліджень. Питання інформаційної агресії російської федерації проти України з проведенням дезінформування розглядалося в багатьох статтях, але фрагментарно. На сьогодні системних досліджень з цієї проблематики не існує.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження такого складного явища, як дезінформування, може бути успішним лише за умови наявності розробленого понятійного апарату. Основною складовою цього апарату є система понять, завдяки яким розкриваються сутнісні моменти досліджуваного явища. Треба визначити такі поняття, а також виявити їх взаємозв'язки.

Акції інформаційного впливу (далі – АІВ), спеціальні інформаційні операції (далі – СІО) та інформаційні війни є формами ведення інформаційного протиборства (далі – ПІ) (рис. 1). Варто відмітити, що інформаційні війни складаються з певної кількості СІО й АІВ, узгоджених між собою метою й упорядкованих у часі, але СІО та АІВ можуть і не бути складовими інформаційної війни.

ПІ у наукових колах розрізняють у широкому й вузькому розумінні.

Інформаційне протиборство (у широкому розумінні) – це форма боротьби, що становить сукупність спеціальних (політичних, економічних, дипломатичних, технологічних, військових та ін.) методів, способів і засобів вигідного впливу на

інформаційну сферу об'єкта зацікавленості та захисту власної інформаційної сфери в інтересах досягнення поставлених цілей.

Інформаційне протиборство (у вузькому розумінні – у військовій, оборонній сферах) – це комплекс заходів інформаційного характеру, здійснюваних з метою захоплення й утримання стратегічної ініціативи, досягнення інформаційної переваги над противником і створення сприятливого пропагандистського підґрунтя під час підготовки й ведення бойової та іншої діяльності збройних сил.

Види ІІІ: інформаційно-технічне й інформаційно-психологічне (рис. 1). Основними об'єктами впливу інформаційно-технічного протиборства є системи телекомунікацій і зв'язку, радіоелектронні засоби тощо. Об'єктом інформаційно-психологічного впливу залишаються свідомість і психіка населення й особового складу збройних сил, спецслужб противника та системи формування суспільної думки і прийняття стратегічних рішень [1, с. 23].

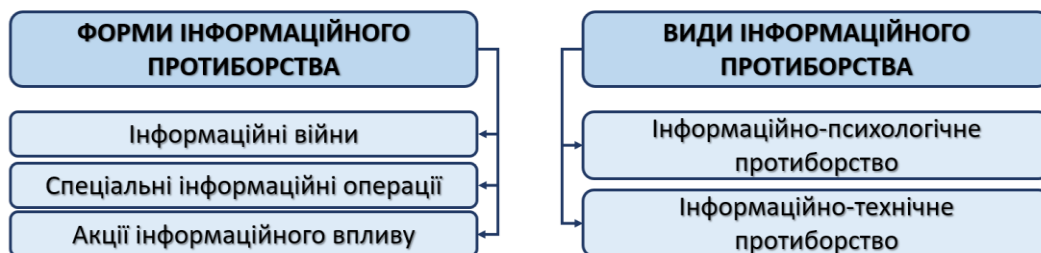

Рис. 1. Форми та види інформаційного протиборства

Інформаційна війна – форма ведення ІІ між різними суб'єктами (державами, неурядовими, економічними або іншими структурами), що передбачає здійснення комплексу заходів із завдання шкоди інформаційній сфері конфронтуючої сторони й захисту власної інформаційної безпеки.

Спеціальна інформаційна операція – це сплановані дії, спрямовані на ворожу, дружню або нейтральну аудиторію з метою схилення до прийняття управлінських рішень або/та вчинення дій, вигідних для суб'єкта інформаційного впливу. СІО можуть передбачати також вплив на інформаційно-технічну інфраструктуру, але для більш ефективного впливу на свідомість і поведінку людей.

СІО здійснюються в декілька етапів і можуть бути довгостроковими (більше місяця), середньостроковими (два-чотири тижні) й короткостроковими (один-два тижні). АІВ тривають один-три дні.

Варто зауважити, що СІО складається з поєднаних між собою часу, мети, завдань, сил і засобів проведення акцій інформаційного впливу.

Акція інформаційного впливу – одноразова акція інформаційно-психологічного та інформаційно-технічного впливу, яка передбачає спланований вплив на свідомість і поведінку людей шляхом поширення упередженої, неповної чи недостовірної інформації та/або інформаційно-технічну інфраструктуру об'єкта (об'єктів).

СІО здійснюються за приблизно однаковим алгоритмом:

1. *Інформаційний етап* передбачає створення інформаційного приводу – конкретної або вигаданої події, яка використовується в СІО.

2. «*Розкручування*» інформаційного приводу забезпечує поступове зростання напруження (кількості повідомлень і їх сенсаційності, тенденційності, емоційності та, як правило, недостовірності).

3. *Реалізація заходів (загострення напруження)* є основною частиною СІО, що полягає у використанні інформаційного приводу для досягнення цілей операції.

4. *Вихід із операції, або етап закріплення*, – забезпечення плавного завершення СІО після досягнення поставленої мети. Якщо мету не досягнуто, як правило, готується нова СІО (рис. 2).

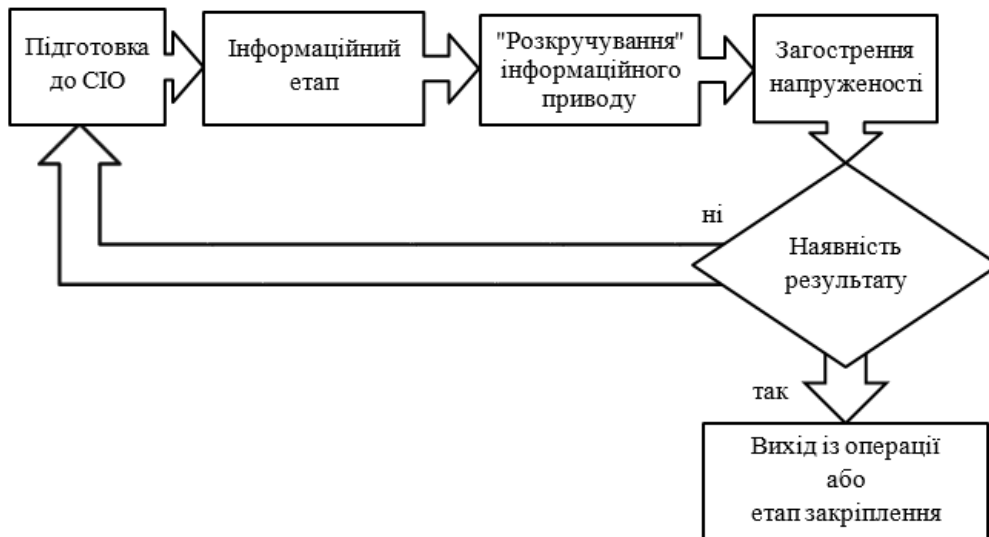

Рис. 2. Алгоритм проведення СІО

Основні *методи СІО* (рис. 2):

1. Дезінформувannya.
2. Пропаганда.
3. Диверсифікація громадської думки.
4. Психологічний тиск.
5. Поширення чуток [2, с. 101].

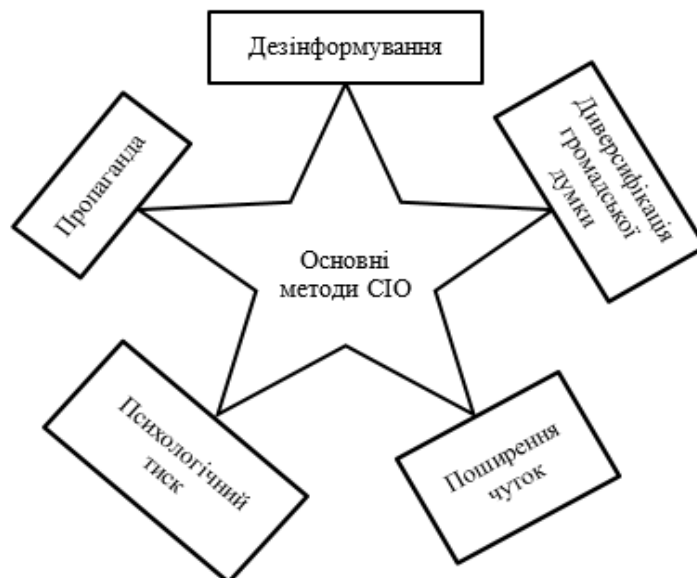

Рис. 3. Методи СІО

Дезінформування – це метод СІО, який передбачає обман чи уведення об'єкта впливу в оману щодо справжності намірів для спонукання його до запрограмованих дій.

Форми дезінформування (рис. 4):

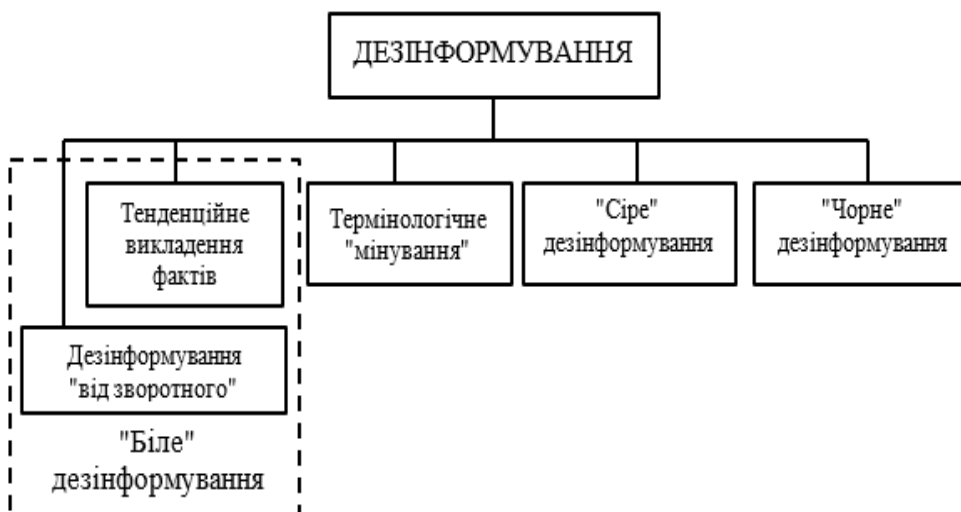

Рис. 4. Основні форми дезінформування

Дезінформування може проводитися за допомогою дезінформації, а також з використанням правдивої інформації («біле» дезінформування, яке має дві форми: тенденційне викладення фактів та дезінформування «від зворотного»).

Дезінформація – це неправдива інформація, яка не відповідає дійсності.

Види дезінформації:

1. Частково спотворена інформація.
2. Повністю спотворена інформація.

1. Тенденційне викладення фактів полягає в упередженому висвітленні фактів чи іншої інформації щодо подій за допомогою спеціально підібраних правдивих даних. Як правило, використовуючи цей метод, об'єкту впливу доводять дозвано, з постійним зростанням напруження спеціально сформовану інформацію. Такий напружений стан об'єкта підтримується шляхом постійного «підкидання» нових порцій чітко обмежених і дозованих даних у середовище інформаційного дефіциту [3, с. 47].

Російські ЗМІ дозовано опубліковують правдиві новини:

- про розвал української економіки, відсутність мінімально необхідних обсягів енергоресурсів для виживання населення в зимовий період;
- про ультранационалістичну політику в Україні, нелегітимність і некваліфікованість влади;
- про непрофесіоналізм українського військового керівництва, поразки і деморалізацію Збройних сил України на Сході на початку АТО;
- про регулярне проведення гейпарадів і поляризація нетрадиційних сексуальних відносин в Україні.

2. Дезінформування «від зворотного» відбувається шляхом подання правдивих відомостей у перевернутому вигляді чи в такій ситуації, коли вони сприймаються об'єктом впливу як неправдиві. Внаслідок застосування подібних заходів виникає ситуація, коли об'єкт фактично знає правдиву інформацію про наміри чи конкретні дії протилежної сторони, але сприймає її неадекватно та не готовий протистояти негативному впливу [4, с. 49–50].

Досить часто в зоні бойових дій для обміну інформацією військові використовують захищений зв'язок, тобто зв'язок, який легко перехоплюється противником. Дезінформування «від зворотного» полягає у тому, що військові спеціально надають противнику інформацію про події, які суперечать одна одній, або події, що фактично неможливі. Внаслідок цього навіть під час перехоплення правдивих повідомлень противник не сприймає достовірну інформацію як правдиву.

3. Термінологічне «мінування» – полягає у викривленні первинної правильної сутності принципово важливих, базових термінів і тлумачень загальносвітоглядного та оперативно-прикладного характеру.

Розповсюджуються пропагандистські листівки та ілюстрації у соціальних мережах. У соціальних мережах створюються групи, де поняття «нацизму» та «націоналізму» ототожнюються:

«Украина без Нацизма!»

Описание:

В последнее время в мире растет количество сторонников националистической идеологии. Эта группа призвана донести до людей опасность нацистской идеологии. Не важно какой ты нации! Не важно какую религию ты исповедуешь! Не важно где ты живешь! Главное чтобы ты был ЧЕЛОВЕКОМ!!! Эта группа для людей которые хотят мира во всем мире! И не судят людей по их происхождению, национальной и языковой принадлежности!!!

Местоположение: Украина».

Також прикладом може слугувати фільм «Нацизм на Україні. 10 признаков». Цитата з книги: «Люди в Европе не верят, что на Украине воцарился профашистский режим. Западные СМИ так долго рассказывали им о торжестве демократии в Киеве, что даже при виде трупов сожженных заживо людей, они никак не связывают это с режимом киевской хунты. В документальном фильме сведены воедино признаки нацистской сути политического мейнстрима Украины 1991–2014 годов. Фильм содержит шокирующие кадры».

4. «Сіре» дезінформування – передбачає використання синтезу правдивої інформації з дезінформацією.

Типовим прикладом можуть слугувати слова Володимира Путіна: «Россия ничего не аннексировала. Все, что произошло с Крымом, — результат противоправных действий определенных политических сил на Украине, которые довели дело до государственного переворота, — парировал президент России. - А Крым присоединился к России в результате волеизъявления людей, проживающих на этой территории».

Яскравий приклад «сірого» дезінформування

Книга «Россия. Крым. История», авторами якої є Микола Стариков і Дмитро Беляев. «Россия и Крым. Крым и Россия. Это одно целое, это сплетение истории и геополитики. Это героические страницы двух оборон Севастополя. Это Суворов и Кутузов, это адмиралы Нахимов, Корнилов и Истомин. Это мудрая политика Екатерины Великой и граничащее с предательством сумасбродство Никиты Хрущева...».

Приклад із соцмережі

Яскравим прикладами «сірого» дезінформування у війні РФ проти України є використання питань щодо:

1. Гуманітарної допомоги РФ для українських жителів.
2. Евакуації українців у РФ.

Щодо гуманітарної допомоги РФ треба відмітити, що:

- по-перше, гуманітарної допомоги привезли не велику кількість і більшість громадян України від неї відмовлялися;
- по-друге, мета цього заходу не допомога, а піар з боку РФ, щоб імітувати свою гуманність;
- по-третє, щоб примусити брати цю «допомогу», окупанти не допускали, обстрілювали та грабували українські гуманітарні конвої.

Щодо евакуації українців:

- по-перше, часто наших громадян вивозили в РФ насильницьким шляхом;
- по-друге, мета цього заходу не евакуація для рятування життів, а піар з боку РФ, щоб імітувати свою гуманність;
- по-третє, щоб примусити добровільно погодитися на від'їзд до РФ, окупанти створювали штучні умови: обстрілювали житлові будинки і не давали можливість отримати гуманітарну допомогу з України.

5. «Чорне» дезінформування означає застосування переважно неправдивої інформації.

Збожеволілі у своїй русофобії укронацисти варварськи знесли монумент «Батьківщина-мати». (У соціальній мережі «Однокласники» з'явився пост з пам'ятником «Батьківщина-мати» без голови і підписом «дострибалися?») Сенсацію з радістю підхопили багато проросійських пабліків у соцмережах. Насправді, це була фотографія 1980 року, на якій зображена будівля пам'ятника).

Українці масово втікають до південних областей Росії. Сюжет з таким повідомленням показав «Первый канал». Колону біженців мав демонструвати кадр із пропускного пункту. Однак уважний глядач міг відразу помітити, що це пропускний пункт Шегині на українсько-польському кордоні.

НТВ та «Россия 1» підготували два сюжети про одну й ту саму людину – громадянина Німеччини Андрія Петкова (Петхова). Глядачам НТВ його представили як прихильника «Правого сектора», який привіз 500 тисяч євро для Майдану. Водночас глядачі «Россия 1» дізналися про нього як про прихильника федералізації, якого побили за участь у мітингу.

«Первый канал» повідомив глядачам, що на виборах Президента України переміг Дмитро Ярош. Найцікавіше, що фейкові результати дійсно з'явилися на сервері ЦВК на короткий момент. Як вдалося встановити згодом, випадково натрапити на це зображення було неможливо. Його бачили лише ті, хто знав унікальну адресу цього зображення на сервері. На ОРТ цю адресу знали.

ЗМІ активно видавали за бомбардування Слов'янська фосфорними бомбами кадри з іракського міста Ель-Фалуджа, які канал CNN зняв 2004 року. Першим фейкові кадри показав телеканал міністерства оборони Російської Федерації «Звезда». Згодом до них приєдналися «Россия 24», НТВ, LifeNews. Після цього повідомлення про фосфорні бомби міцно закріпилося в дискурсі, який пропагувало російське телебачення.

«Первый канал» показав інтерв'ю біженки зі Слов'янська Галини Пишняк. Жінка розповіла історію про нібито публічну страту українськими військовими трирічного хлопчика на центральній площі Слов'янська. Дитину, за словами жінки, розіп'яли на дощі оголошень, після чого знущалися з її матері.

У загальному вигляді акції дезінформування можуть проводитися шляхом створення видимості випадкового витоку закритої інформації, успіхів розвідки іноземних партнерів, використання засобів масової інформації (власні інформаційні агентства, теле-, радіокомпанії, друковані видання, «кишенькові» журналісти тощо).

Починаючи з 2013 року, Кремль активно просуває в глобальний інформаційний простір міф про зв'язок України та ІДІЛ. Запускаючи відповідні повідомлення в

інформаційний простір, провокуючи їх, здійснюючи для цього спеціальні інформаційні, російські спецслужби та підконтрольні їм медіа створюють з нашої держави образ країни, яка допомагає джихадистам влаштовувати теракти на території Європи. Метою цього частіше за все є дискредитація та руйнація іміджу України у світовій спільноті.

Кремль намагається підтримувати просування чотирьох ключових наративів (сезонів): на території України існують, підтримуються та фінансуються «табори», де майбутні бійці ІДІЛ проходять підготовку, військовий вишкіл та отримують «промивання мізків», для того щоб в подальшому за підтримки керівників цих «таборів» потрапити на територію Сирії, Іраку, щоб брати участь у джихаді; добровольчі батальйони та підрозділи української армії, які борються з агресором, – це насправді бойовики-терористи, які мають тісний зв'язок з ісламськими радикалами та мережею ІДІЛ, зокрема тією, що працює на території України; Україна здійснює постачання або контрабанду зброї та амуніції терористичним угрупованням, що є частинами ІДІЛ у різних країнах; громадяни України та іноземці, що перебувають на території України, можуть у будь-який момент стати жертвами терористичних атак, які плануються до здійснення бойовиками ІДІЛ.

Ключовою аудиторією «сезону» про табори ІДІЛ в Україні є передусім політична еліта Європейського Союзу та громадяни ЄС. Їм намагалися довести, що Україна – це насамперед джерело небезпеки. І навіть більше. Україна – це майже соратник ІДІЛ. Терористи вбивають європейців у європейських містах і є загрозою (при цьому, як стверджує глава російського МЗС Сергій Лавров, Європа повинна об'єднати зусилля з Росією проти боротьби з джихадистами). ІДІЛ пов'язаний з Україною, тобто Україна теж є загрозою для ЄС. Ісламські радикали влаштовують теракти (намагаються їх влаштувати) в Росії. Саме тому необхідно розширити повноваження силовиків; давайте разом знищувати терористів, але поверніть Україну до так званої російської сфери впливу. Адже тільки російські силові органи можуть гарантувати безпеку, наприклад, у Криму.

Міф про те, що Україна є безвідповідальним постачальником зброї та товарів військового призначення, народився задовго до розгортання відкритої російської агресії проти України. Звинувачення України у контрабанді та незаконних поставках зброї в різні куточки світу лунають уже більше 10 років, не знаходячи підтвердженнь. Російські спецслужби та підконтрольні їм медіа розповсюджують фейкову інформацію про постачання з території України озброєнь до країн, які, за інформацією Кремля, підтримують терористів ІДІЛ, або безпосередньо самим джихадистам. Ключовою аудиторією для цієї дезінформації є представники політичних еліт країн-партнерів України, а також масштабні гравці міжнародного ринку озброєнь.

Ні для кого не є секретом той факт, що Україна та Росія постійно конкурують на міжнародному ринку озброєнь, оскільки мають працювати з одними і тими самими країнами-споживачами, що закуповують товари військового призначення. У зв'язку з цим російська сторона часто вдається до неконкурентної боротьби шляхом використання «чорного піару» та поширення дезінформації, щоб усунути конкурента з ринку або прикрити власні незаконні оборудки. Так, наприклад, після гучного скандалу

стосовно нібито постачання ракетних двигунів до Північної Кореї інформація, подана журналістами, була спростована офіційним розслідуванням, однак джерело походження ракетних технологій Північної Кореї, яким може бути РФ, так і не було встановлено.

Для переконання цільових аудиторій у тому, що Україна допомагає ІДІЛ шляхом постачання зброї, російські спецслужби та медіа-ресурси, які з ними співпрацюють, підтримують меседжі, що являють собою ланцюжок логічних висновків та умовиводів, який виглядає так:

- Україна постачає зброю ІДІЛ або країнам, які нібито підтримують цю терористичну структуру;
- бойовики застосовують її проти сил коаліції та вбивають мирне населення;
- радикали здійснюють напади на російські сили за допомогою українського озброєння;
- країни, які закупають або збираються заключити контракт на поставки української зброї, мають розуміти, що Україна підтримує терористів;
- з ВПК України не варто мати справ [5, с. 11–39].

У соціальних мережах та ЗМІ РФ 2014 року проводилося «чорне» дезінформування щодо катастрофи Boeing 777. Катастрофа Boeing 777, що виконував плановий рейс з Амстердама до Куала-Лумпур, сталася 17 липня 2014 року на сході Донецької області в районі села Грабово недалеко від міста Торез на кордоні з Луганською областю в районі бойових дій збройних формувань квазідержавного утворення ДНР.

На борту перебувало 283 пасажери і 15 членів екіпажу, всі вони загинули. Ця катастрофа за кількістю загиблих стала найбільшою в історії авіації з 11 вересня 2001 року й увійшла в десятку найбільших за всю історію.

Уряд України і багатьох західних країн дійшли висновку, що літак був збитий ЗРК «Бук», який перебував у руках проросійських бойовиків. Уряд України запросив до участі в розслідуванні представників влади Малайзії та Нідерландів, Єврокомісії, американської компанії Boeing, Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO), американської Національної ради з безпеки на транспорті (NTSB) та Європейської організації з безпеки повітряної навігації (Eurocontrol), Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол) та поліцейської служби Європейського Союзу (Європол).

Неправдива реальність, що формували російські соцмережі та ЗМІ:

1. Boeing 777 був збитий винищувачами українських ВВС (свідчення авіадиспетчера, доказів існування якого знайти не вдалося).
2. Boeing 777 помилково був збитий США, ціллю яких був літак Путіна.
3. Boeing 777 ще до початку польоту був набитий трупами – сюжет, повністю запозичений з фільму «Шерлок» [6, с. 418].

24 лютого 2022 року РФ напала на Україну, розв'язавши війну проти нашої держави і народу.

Агресія РФ активно супроводжувалася «чорним» дезінформуванням:

1. Війну РФ проти України називають «спецоперацією», «миротворчою операцією».

2. Війська РФ обстрілюють тільки військові об'єкти, не причиняють шкоди цивільним об'єктам і особам, але це не відповідає дійсності: зруйновано багато дитсадків, шкіл, лікарень десятки тисяч помешкань та загинуло тисячі українських мирних жителів.

3. Війська РФ несуть незначні втрати. (Станом на 12 травня 2022 року загинуло 26 350 загарбників (зокрема, 8 генералів) [7], поранено більше 35 тисяч і втрачено багато техніки: танків – 1 187 од., ББМ – 2 856 од., арт. системи – 528 од., РСЗВ – 185 од., засоби ППО – 87 од., літаків – 199 од., гелікоптерів – 160 од., автомобільної техніки – 1997 од., катерів / кораблів – 12 од., крилатих ракет – 94 од., БПЛА – 380 од., спеціальної техніки – 41 од.).

4. Російські вояки виявляють «мужність та хоробрість», «гинуть, але не здаються в полон». (Варто зазначити, що взято у полон більше тисячі загарбників).

5. Представників російської армії населення України сприймають як «визволителів». (Населення нашої держави проводить масові акції протесту проти російської агресії, безстрашно блокуючи своїми тілами прохід ворожої техніки).

6. Україна спрямувала у бік РФ заражених птахів, комах та кажанів, а також спеціально навчених птахів збивати бойові російські літаки.

7. Найбільш цікавим виявом «чорного» дезінформування є виступ особи, яка прикидається Президентом України і стверджує таку нісенітницю:

«... Спочатку я вирішив повернути Донбас. Настав час глянути правді у вічі. Не вийшло. Стало тільки гірше. Значно гірше. Більше немає ніякого завтра. Принаймні у мене. І тепер я приймаю ще одне складне рішення – попрощатися з Вами. Я раджу скласти зброю і повернутися до своїх сімей. На цій війні не варто вмирати. Я раджу Вам жити і збираюся робити теж саме».

Це неповний список проявів «чорного» дезінформування. Можна привести ще багато прикладів. Ворог і далі вигадуватиме різні нісенітници щоб підтвердити «справедливість ведення бойових дій» для жителів РФ, та залякування населення України. Варто зазначити, що з населенням нашої держави в окупантів виходить зовсім неефективно.

Більш того, потрібно відмітити, що українці часто розсилали взірці російської пропаганди для того, щоб висміяти їх і підняти настрій знайомим. Найбільш популярними фейками для розсилки стали матеріали про:

- рознесення різних хвороб зараженими тваринами;
- спеціально навчених птахів, щоб збивати бойові російські літаки;
- створення коронавірусу на території України в таємних лабораторіях, підпорядкованих США;
- виступ особи, яка прикидалася Президентом України.

Перспективи подальших досліджень. У перспективах подальших досліджень планується розглянути та систематизувати інші прояви інформаційної агресії російської федерації з використанням дезінформування, пропаганди, психологічного тиску, диверсифікації громадської думки, поширення чуток.

Висновки. В інформаційній війні російської федерації проти України активно використовується дезінформування.

Проведення росією дезінформування на території України виявилось малоефективним, що у певний спосіб вплинуло на поразки на військовому фронті.

Таке явище, як «дезінформування», потрібно ґрунтовно вивчати для:

– планування заходів з виявлення, попередження та припинення негативного впливу від дезінформування;

– підготовки і проведення заходів з проведення дезінформування на шкоду інтересам противника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інформаційна безпека держави: підручник / за заг. ред. В. М. Петрика. К.: Вид-во ІСЗЗІ НТУУ «КПІ», 2016. 264 с.

2. Інформаційна безпека. підручник / під. ред. В. В. Остроухова. К.: Вид-во Літера-К, 2021. 412 с.

3. Інформаційно-психологічне протиборство: підручник / за заг. ред. В. В. Бедь, В. М. Петрика. К.: ПАТ «ВІПОЛ», 2018. 388 с.

4. Информационно-психологическое противоборство: учебник / под ред. В. Г. Кононовича, В. М. Петрика. К.: ДНУ «Книжная палата Украины», 2019. 392 с.

5. Золотухін Д. Ю. Біла книга спеціальних інформаційних операцій проти України 2014–2018. К., 2018. 384 с.

6. Петрик В. М., Присяжнюк М. М., Мельник Д. С. та ін. Забезпечення інформаційної безпеки держави: підручник / за заг. ред. О. А. Семченка та В. М. Петрика. К.: ДНУ «Книжкова палата України», 2015. 672 с.

REFERENCES

1. Informatsiina bezpeka derzhavy: pidruchnyk / za zah. red. V. M. Petryka. K.: Vyd-vo ISZZI NTUU «KPI», 2016. 264 s.

2. Informatsiina bezpeka. pidruchnyk / pid red. V. V. Ostroukhova. K.: Vyd-vo Litera-K, 2021. 412 s.

3. Informatsiino-psykholohichne protyborstvo: pidruchnyk / za zah. red. V. V. Bed, V. M. Petryka. K.: PAT «VIPOL», 2018. 388 s.

4. Ynformatsyonno-psykholohycheskoe protyvoborstvo: uchebnyk / pod red. V. H. Kononovycha, V. M. Petryka. K.: DNU «Knyzhnaia palata Ukrainy», 2019. 392 s.

5. Zolotukhin D. Yu. Bila knyha spetsialnykh informatsiinykh operatsii proty Ukrainy 2014–2018. K., 2018. 384 s.

6. Petryk V. M., Prysiazhniuk M. M., Melnyk D. S. ta in. Zabezpechennia informatsiinoi bezpeky derzhavy: pidruchnyk / za zah. red. O. A. Semchenka ta V. M. Petryka. K.: DNU «Knyzhkova palata Ukrainy», 2015. 672 s.

N. Novytska, V. Petryk, V. Kudyko. Disinformation as a means of warning information war russian federation against Ukraine

The article reveals the peculiarities of the use of misinformation by the Russian Federation to the detriment of the interests of Ukraine for information confrontation. Definitions are closely related to misinformation, namely: "information confrontation", "information war", "special information operation", "information influence" and others. The definition of the concept of "misinformation" is made and its types are revealed. In particular, misinformation is false information that does not correspond to reality. It is noted that misinformation can be carried out with the help of misinformation, as well as with the use of truthful information ("white misinformation", which has two forms: biased presentation of facts and misinformation "from the opposite"). It is shown that misinformation can be carried out without the use of misinformation, namely during the "white misinformation". Methods of special information operations are revealed: tendentious presentation of facts, misinformation "from the opposite", terminological "mining", "gray" misinformation, "black" misinformation. Examples of the use of all five forms of disinformation by the Russian Federation against Ukraine are given. It is concluded that disinformation is actively used in the information war of the Russian Federation against Ukraine, but Russia's disinformation on the territory of Ukraine proved to be ineffective, which in some way affected the defeats on the military front. It was also noted that such a phenomenon as "misinformation" should be thoroughly studied to: plan measures to identify, prevent and stop the negative impact of misinformation; preparation and implementation of measures to misinform to the detriment of the interests of the enemy. Prospects for further research in the field of information aggression are outlined, in particular, it is planned to consider and systematize other manifestations of information aggression of the Russian Federation using misinformation, propaganda, psychological pressure, diversification of public opinion, spreading rumors.

Keywords: *misinformation, misinformation, Russian Federation, Ukraine, information confrontation, information war, special information operation, information aggression.*

Стаття надійшла до редколегії 3 червня 2022 року